

Veronica Brovall: Å videreføre den abrupte undergangen

Filip Luyckx

Konfrontasjonen med en skulptur av Veronica Brovall er umiddelbar. Den overveldende figuren er dominerende, gripbar og gjenkjennelig. Selv om ingen ingen noensinne har sett et slikt vesen (det ligger et sted mellom en maskin, en plante, noe antropomorft eller en tilfeldig kombinasjon av disse), så er det som om vi alltid har visst at noe slikt kunne eksistere, dypt rotfestet i underbevisstheten vår, i en mytisk fortid eller fremtid eller etter fullbyrdelsen av et usannsynlig katastrofesenario. Når skulpturen først har funnet sin plass i vår omgivelse, gjør den alt den kan for å skyve seg inn i den hverdagslige virkeligheten. Tilskueren tvinges til å gå rundt de utstrakte volumene for å anerkjenne deres tilstedeværelse. Våre undersøkende blikk preller av mot den kompakte – ofte svarte – massen, slik at vi må nøye oss med den globale profilen sett på avstand. Materialene peker i retning av den fortrolige,

hverdagslige virkeligheten: isolasjonsmasse, plastfolie, hønsetråd, nylontråd, limbånd, fjærer og ventilatorer. Fremfor alt blir vi klar over at katastrofen har funnet sted før vår ankomst. Det vi ser, er snarere etterskjelvet, ettergløden og bevegelsen tilbake mot en ny balanse.

Vi aner en kolossal ting, kjennetegnet ved en rå kraft som uhindret slår om seg, og som bare kan finne utløsning ved å implodere eller gjennom de kosmiske konsekvensene av å utfordre skjebnen. Fremfor alt er det en blind energi som driver sin egen livskraft inn i døden. Selv om den utvendige fremtoningen er kraftfull, virker det som om overskuddet av energi sprenger seg ut fra innsiden. Det at den transparente plastfolien leder blikket tilbake mot seg selv, gjør oss bare mer nysgjerrige på hvordan det innvendige ser ut. Her og der kan vi se den rotløse undersiden gjennom en opprevet vegg.

Andre steder består den opprinnelige skulpturen (slik innbilningskraften vår mener å kunne avlede den ut fra sammenstillingen av fragmenter) ene og alene av innvoller som har falt fra hverandre. På nært hold ser vi et landskap av detaljer som blottstiller hvilke motstridige krefter som holdt denne kolossen i labil likevekt. De underliggende kreftene kan forklares ut fra underbevisste sex- og dødsdrifter, men i like stor grad ut fra den primitive evolusjonstrangen hos alt levende, naturens allestedsnærværende kraft, eller rett og slett universets allmenne tilstand.

Måten skulpturene er presentert på antyder en langsom, flytende tid, noe som bare blir forsterket av det sporadiske nærværet av fjærer og ventilatorer. Samtidig tyder alt på at verkets oppløsning allerede har funnet sted, og at vi egentlig er vitne til den antropomorfe tingens etterliv. Vi kan forestille oss hele treet, bilen eller den

sugende mannen i full vigør. Alt tyder på at det på overflaten av skulpturen tidligere har avtegnet seg en tilsvarende ro som nå, og at en eller annen plutselig katastrofe har funnet sted, som følge av egen uforvarsbarhet, et uventet jordskjelv eller en kollisjon av innvendige energier. Bildekenes fart og treets evige vekst (tilbakevendende temaer hos Brovall) er begge to måter å unnslipe forgjengeligheten på, ved å gjøre tiden henholdsvis raskere og saktere. Besettelsen er en annen måte å sette tiden midlertidig ut av spill: de overdådige spisvanene, kjøpetrangen, lystfølelsene. Alle vesener blir før eller senere konfrontert med sin egen endelighet, ettersom deres opprinnelige konsept selv i utgangspunktet er midlertidig, slik Brovalls materialbruk angir. Også etter katastrofen fortsetter en latent trussel å utgå fra skulpturen. Restene utvinner energi fra sin gjenfunne balanse, og det er som om de er i ferd med å gjenfødres til et ubestående, hybrid vesen. Videre minner skulpturen oss om at slumrende energier som

ikke kan finne en utløsning, alltid utgjør en trussel om undergang.

Det er mulig at Brovalls skulpturer bærer i seg arketyperiske aspekter av en mytologisk bevissthet, som i Skandinavia henger igjen mer enn ellers i Europa, men hennes mytologi er i første hånd moderne. Konkret kan den forbindes med kjøpetrang, hurtighet, krig og økologiske katastrofer. Overalt finner vi overføringen av den seksuelle driften på andre livsområder, hvor den ikke alltid blir gjenkjent som sådan. På uroens og undergangens søppelhaug er det stadig rom for poetiske aksenter, som ikke engang ville eksistert hvis verden hadde gått sin normale gang. Mytiske figurer bryter seg ut av de ødelagte kolossene som nye guder (eller fønikser?). Her og der kommer fjærer, vifter og kabler til syne, som kunstige blomster med løfterike spådommer. Den som til slutt studerer skulpturen på nært hold, vil sette pris på den konsekvente bruken av de forgjengelige materialene. I seg selv kan de knappest kalles estetiske, og

Brovalls håndtering av dem har ikke utspring i et ønske om teknisk perfektjonisme. Det er nettopp dette som utgjør deres tiltrekningskraft og spesifikke billedspråk. Kunstneren tar i bruk tilgjengelige materialer som på samme tid knytter an til basisfilosofien i hennes verk. Alle de involverte trekkes umiddelbart inn i fortellingen hennes. I første omgang kunstneren selv, som etter måneders hardt arbeid innser at verket hennes ikke vil slippe unna forgjengeligheten. Ved hver installasjon av verket vil det således oppstå en lettere forandret versjon. Videre samleren, som dermed bevisst velger en forgjengelig tidsdimensjon i sin opplevelse av kunst. Og til slutt publikum, som innser at objektet for den estetiske erfaringen ikke er evig, kun den bakenforliggende holdningen. Stadig finnes det en håpefull mulighet for gjenvinning. En skulptur av Brovall befinner seg forøvrig allerede ved første blick i en fase av gjenvinning.

Til norsk ved Bendik Hagerup